

Ungdom mot EU

Adresse: Storgata 32, 0184 Oslo

Telefon: 22 17 33 46

E-post: umeu@umeu.no

www.umeu.no

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep.
0032 OSLO

Dato:
Oslo, 11.09.2015

Høringsuttalelse til forhandlingsmandat og modell for investeringsavtaler

Ungdom mot EU mener forslaget til modellavtale må forkastes. Forslaget inneholder de mest omstridte delene av nyere investeringsavtaler og paragrafer som tidligere har vist seg uheldige for staters mulighet til å ta hensyn til miljø, næringsliv, forbruker- og arbeiderrettigheter.

Ungdom mot EU ser på forslaget til modellavtale for investeringsavtaler som en unødvendig tilpasning til EUs handelspolitikk. Retten til å inngå egne handelsavtaler er en viktig handlefrihet vi har utenfor EU. Regjeringen referer til EUs handelsavtale med Canada (CETA) og forhandlingene om en handelsavtale mellom EU og USA (TTIP). Regjeringen har rett i at det har vært mye kontrovers rundt delene om investor-stat tvisteløsning. Konflikten går mellom beskyttelse av investorer mot staters rett til å regulere. Dette er to viktige hensyn som må avveies og balanseres. Høringsforslaget sier at det er viktig å opprettholde staters rett til å regulere, men i realiteten er det ensidig opptatt av å sikre investorers rettigheter. Erna Solberg uttalte til DN (21.01.2015) at Norge må forsøke å tilknytte seg en eventuell handelsavtale mellom EU og USA (TTIP). Vi ser at det vil være urealistisk å forvente at USA vil gå med på en tilknytningsavtale som gir investorer svakere vern i Norge enn i EU. Derfor må ett krav om tilknytning til TTIP avvises for at prosessen i Norge skal bli reell.

Ungdom mot EU ønsker spesielt å peke på den foreslåtte tvisteløsningsmekanismen (ISDS). ISDS gir store internasjonale selskaper makt til ikke bare å verne egne investeringer, men også til å hindrestater i å føre egen politikk. I praksis vil en tvisteløsningsmekanisme føre til at tvister dømmes på bakgrunn av et investeringsperspektiv og ikke sosiale, økonomiske eller miljømessige hensyn. Dette betyr også at tvisteløsningsmekanismen heller ikke tar lokale hensyn, nasjonal sedvane, kultur eller andre folkerettslige konvensjoner som Norge og andre land har forpliktet seg til.

De siste årene har antall saker prøvd for tvisteløsningsmekanismer økt kraftig grunnet stadig flere frihandelsavtaler med investeringsvern og tvisteløsningsmekanismer. Dette har vist seg å være svært kostbart for mange land. Mange av sakene er ført mot land som befinner seg i store økonomiske og sosiale kriser, eksempelvis saken CMS førte mot Argentina grunnet endringer i minstelønnregelverket etter finanskrisen i 2001. Ved å låse store deler av allerede trange budsjetter til saksomkostninger begrenses staters muligheter til å ta de politiske og økonomiske grepene som kreves i krisesituasjoner, som for eksempel økt satsning på velferdsordninger. Dette ser Ungdom mot EU på som et omfattende sosialt og demokratisk problem.

Ungdom mot EU

Adresse: Storgata 32, 0184 Oslo

Telefon: 22 17 33 46

E-post: umeu@umeu.no

www.umeu.no

At tvisteløsningen ikke legger opp til en gjensidig avtale, men at det kun er selskapers interesser som vernes, gir også grunn til bekymring. Om vi skal kunne legitimere et system som gir investorer spesielt vern må investorene kunne pålegges enkelte krav. Ungdom mot EU mener i likhet med Handelskampanjen at dersom målet med investeringsavtalene er å bidra til utvikling er det naturlig å knytte eventuelle investeringsavtaler opp mot FN sine retningslinjer for næringsliv, ILO-konvensjoner og menneskerettighetene.

Det er de folkevalgtes rett og plikt å regulere næringsliv, arbeidsliv, helsevesen, utdanningsinstitusjoner, innføre miljøtiltak og så videre i sine stater. Dette er en forutsetning for å sikre at hensynet til innbyggerne tas i tilstrekkelig grad. Den foreslåtte modellen legger opp til at myndighetenes reguleringsmuligheter svekkes.

Tvisteløsningsmekanismer er med god grunn den mest utskjelte delen av internasjonale investeringsavtaler. Det er viktig for rettsikkerheten å ha mulighet til å anke avgjørelser tatt av domstoler. Modellavtalen tillater ikke dette, ei heller forplikter den investor til å prøve saken i det nasjonale rettssystemet før man tar saken til investeringsdomstolen. Ungdom mot EU mener det er nasjonale domstoler som må være siste instans i nasjonale spørsmål, med unntak av brudd på menneskerettigheter.

Ungdom mot EU ønsker avslutningsvis å understreke at når Norge skal inngå forhandlinger om bilaterale-, multilaterale-, eller investeringsavtaler må dette skje gjennom en åpen prosess. Alle relevante interessenter og organisasjoner, inkludert fagbevegelsen, miljøorganisasjoner og næringsliv må bli konsultert og delta i prosessen.

Det er nødvendig at alle tekster blir åpne og tilgjengelige slik at de folkevalgte og det sivile samfunn har tilstrekkelig tid til å gjennomgå tekstene for å kunne komme med innspill. Dette mener Ungdom mot EU vil gi en god og demokratisk prosess i eventuelle fremtidige forhandlinger.

Med vennlig hilsen

Ungdom mot EU

Åsa Kjerstine Kjølberg Moen
Leder i Ungdom mot EU